Перший урок 2026-2027 р « Мова гідності »

Інтерактивний виховний захід-гра « Мовний еліас»

Підходить для студентів ПТНЗ та здобувачів освіти старшої школи (10-11 клас)

Форма проведенння : виховна година , мовна гра

тривалість 45

Мета :

Освітня

Поглибити знання здобувачів освіти про українську мову як важливу складову національної культури та історичної пам'яті; ознайомити з багатством української лексики, іменами видатних українців, особливостями мовлення різних регіонів України.

Розвивальна

Розвивати комунікативні навички, образне та логічне мислення, мовну інтуїцію, швидкість реакції, уміння працювати в команді, слухати співрозмовника та знаходити нестандартні способи пояснення.

Виховна

Виховувати повагу до української мови, почуття національної гідності, приналежності до української культурної спільноти; формувати усвідомлення того, що українська мова є мовою свободи, незламності, взаємоповаги та майбутнього України.

«Мова — це не просто спосіб говорити.
Це спосіб бути.»

Обладнання

- мультимедійна презентація;

- екран / проєктор;
- картки зі словами;
- картки з іменами видатних українців;
- картки з діалектизмами;
- таймер;
- дзвіночок;
- таблиця для підрахунку балів;
- невеликі призи для учасників;
- українська музика для музичних пауз.

Хід запоходу

І.вступ

«З чого починається Україна?»

(Звучить сучасна українська інструментальна композиція. На екрані — синьо-жовтий фон, український орнамент, калина, колосся.)

Ведучий / педагог:

Добрий день, дорогі студенти/здобувачі освіти !
Сьогодні особливий день.
Ми розпочинаємо новий навчальний рік.
Попереду — нові знання, нові знайомства, нові виклики, нові перемоги.
Але сьогодні ми не будемо починати з підручників і оцінок.
Сьогодні поговоримо про те, що кожен із нас носить із собою щодня.
Про слово. Про мову.Про нашу українську ідентичність.

ІІ. Актуалізація та мотивація «Одне слово про Україну»

Педагог:

Уявіть, що вам дозволили описати Україну лише **одним словом**. Яке слово ви оберете? (Студенти називають слова.)
Наприклад:
свобода, дім, родина, сила, нескореність, мова, воля, любов, Україна, майбутнє.
Педагог записує слова на дошці або виводить їх на екран.

Педагог:

Подивіться, скільки різних слів ми назвали.
А тепер подумайте:
Чи може одне слово об'єднати всіх нас?
Можливо, це слово — **«гідність»**.

ІІІ. Основна частина . Розмова « Що таке мова гідності»

Педагог:

Що для вас означає слово **«гідність»**?
(Короткі відповіді студентів.)
Гідність — це знати, хто ти. Пам'ятати, звідки ти. Поважати себе й інших.
Мати право говорити, думати, творити та бути собою. А мова є одним із найсильніших способів сказати: **«Я знаю, хто я».**
Українська мова пережила заборони, переслідування, цензуру та спроби витіснення,але вона вистояла, тому сьогодні українська мова — це не лише предмет навчання- це **мова нашої гідності**.

Інтерактив « Продовжіть речення» (на екрані з'являються фрази.)
Студенти по черзі завершують їх:
«Українська мова для мене — це…»
«Я пишаюся Україною, тому що…»
«Слово, яке характеризує сучасну Україну, — це…»
«Я хочу, щоб через 10 років українська мова…»
Кілька відповідей можна записати на дошці.

IV. Гра « Мовний еліас»

Педагог:
А тепер пропоную перевірити, наскільки добре ми знаємо українське слово,але зробимо це не у форматі контрольної.Ми пограємо!
Сьогодні наша аудиторія перетворюється на майданчик інтелектуального змагання.
Зустрічайте —**«МОВНИЙ ЕЛІАС»!**

ПРЕДСТАВЛЕННЯ КОМАНД

Створюються дві команди.
Команда 1 — «….» наприклад «Калина»
Команда 2 — «….» наприклад «Воля»
(Назви можна змінити.)
Кожна команда обирає капітана.
Девіз команд
Команди за 30 секунд придумують короткий девіз.
Наприклад: **«Слово єднає — команда перемагає!»**

Правила «Мловного еліасу»
За 60 секунд потрібно пояснити своїй команді якомога більше слів.
МОЖНА:
✓ пояснювати значення;
✓ використовувати синоніми;
✓ наводити приклади;
✓ описувати предмет або явище.
НЕ МОЖНА:
✗ називати саме слово;
✗ використовувати спільнокореневі слова;
✗ перекладати;
✗ показувати жестами;
✗ називати першу літеру.
1 правильна відповідь = 1 бал.

РАУНД 1
«ПОЯСНИ КАЛИНОВОЮ»
(На екрані — підготовлений синьо-жовтий постер раунду.)
Педагог:
Перший раунд присвячений красивим, образним та особливим українським словам.

Калина, барвінок, рушник, полонина, ватра, розмай…
Скільки таких слів ви знаєте?
Зараз перевіримо!
Команда 1
20 слів із підготовленого набору.
Команда 2
20 слів із підготовленого набору.
Час: 60 секунд на команду.
(Проводиться конкурс.)
Після раунду
Педагог:
Скільки слів ми сьогодні почули!
І кожне з них — маленька частинка української культури.

РАУНД 2 « Неймдропінг» (На екрані — колаж постатей.)
Педагог:
Україна — це не тільки територія. Україна — це люди. Поети й письменники. Науковці. Художники.

Спортсмени.
Музиканти.
Політичні та державні діячі.
Люди, які своїми іменами створювали історію.
Ваше завдання — пояснити, про кого йдеться, **не називаючи імені**.
Команда 1
20 постатей.
Команда 2
20 постатей.
Час: 60 секунд.
Після раунду
Педагог:
За кожним ім'ям стоїть історія. А за історією — людина, яка залишила після себе слід. Знати ці імена — означає знати Україну.

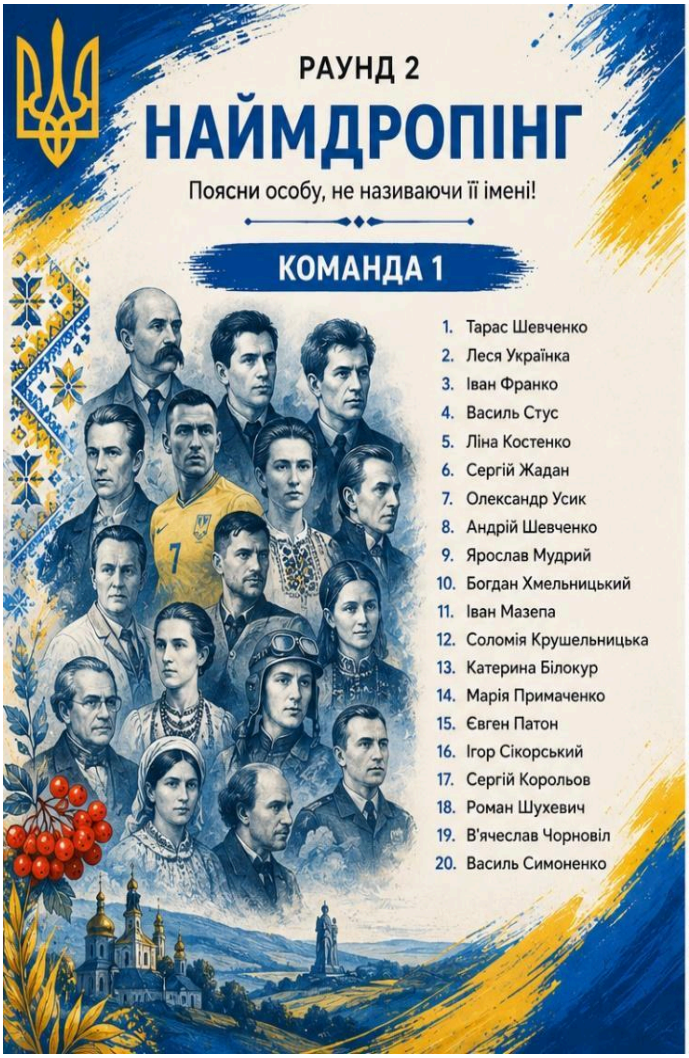

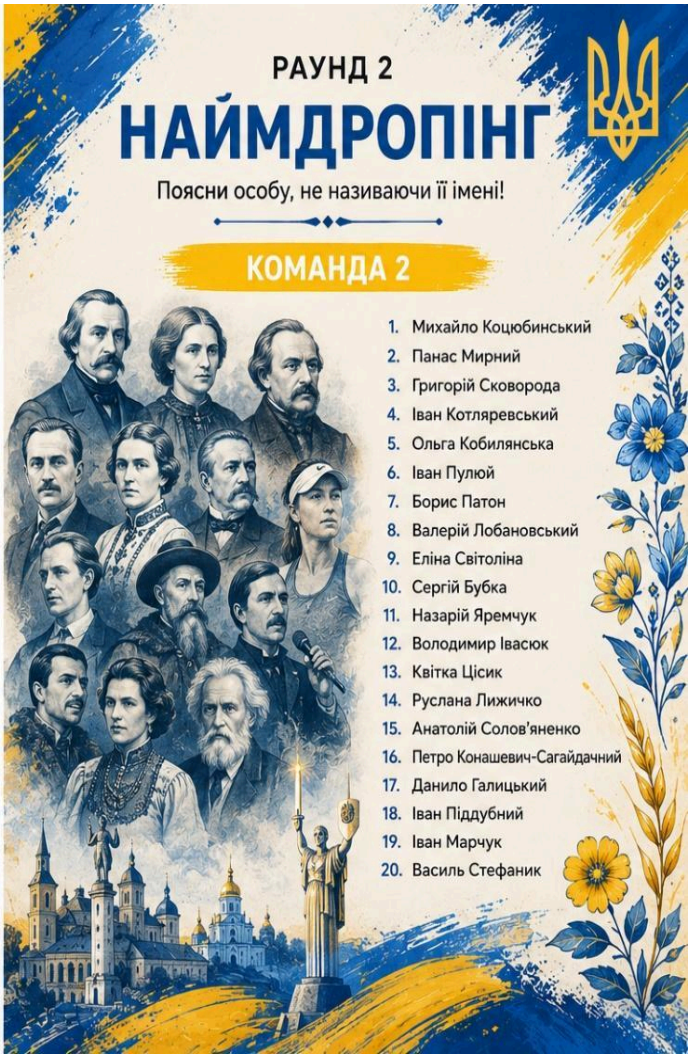

РАУНД 3 « Незвичайна українська»
(На екрані — карта України та символи різних регіонів.)
Педагог:
А тепер вирушимо у мовну подорож Україною від Карпат до Полтавщини,
від Галичини до Слобожанщини,від Полісся до Причорномор'я.
У різних регіонах України люди можуть називати звичні речі зовсім по-різному.
Наприклад:
вуйко, ґазда, тайстра, плай, фіра, баняк, мисник, ровер…
Чи зможете ви здогадатися, що вони означають?
Завдання
Команди отримують по 20 незвичайних українських слів.
За 60 секунд потрібно пояснити їх значення.
1 правильна відповідь = 1 бал.

Мурогіна Наталія

Мовний флешмоб

Після третього раунду педагог говорить:

Педагог:

А тепер маленький виклик для всіх. Я називатиму звичайне слово.

А ви спробуйте назвати його красивий український відповідник або синонім.

Наприклад:

гарний — красивий, вродливий, файний, чудовий;

дорога — шлях, гостинець;

будинок — оселя, хата, домівка;

говорити — мовити, розповідати, промовляти.

Бліц для глядачів « 30 каверзних запитань про Україну» (На екрані — відповідний постер.)

Педагог:

А тепер до гри долучаються всі!

Наші глядачі отримують можливість заробити додаткові бали для команд.

Я ставлю питання.

Хто першим знає відповідь — піднімає руку.

«30 каверзних питань про Україну»

За правильну відповідь глядач отримує солодкий приз або приносить команді додатковий бал.

1. Яке найбільше озеро України? *(Ялпуг)*
2. Яка найдовша річка України? *(Дніпро)*
3. Яке дерево є символом України? *(Калина)*
4. Яке місто називають «містом Лева»? *(Львів)*
5. Найвища гора України? *(Говерла)*
6. Який музичний інструмент найдовший у світі? *(Трембіта)*
7. Де знаходиться географічний центр Європи за українською версією? *(Поблизу Рахова)*
8. Скільки кольорів має прапор України? *(Два)*
9. Який птах традиційно приносить дітей? *(Лелека)*
10. Хто написав «Заповіт»? *(Тарас Шевченко)*
11. Яке українське місто називають морською столицею? *(Одеса)*
12. Яка найбільша пустеля України? *(Олешківські піски)*
13. Яка валюта України? *(Гривня)*
14. Який український композитор написав «Червону руту»? *(Володимир Івасюк)*
15. Який український боксер став абсолютним чемпіоном світу? *(Олександр Усик)*
16. Яке свято називають святом сорочки? *(День вишиванки)*
17. Який тризуб є державним символом? *(Малий Державний Герб України)*
18. Яка найбільша атомна електростанція Європи розташована в Україні? *(Запорізька АЕС)*
19. Хто є автором «Енеїди»? *(Іван Котляревський)*

Мурогіна Наталія

20. Який металургійний центр Донеччини був заснований валлійцем Джоном Юзом? *(Донецьк, колишня Юзівка)*
21. Яка квітка є символом пам'яті про Другу світову війну в Україні? *(Червоний мак)*
22. Яке місто є столицею Буковини? *(Чернівці)*
23. Який український літак був найбільшим у світі? *(Ан-225 «Мрія»)*
24. Який танець внесено до нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО від України? *(Козацькі пісні Дніпропетровщини — елемент спадщини; якщо про танець — традиційний гопак є найвідомішим українським танцем, але не внесений окремо до списку ЮНЕСКО.)*
25. Яка українська страва готується з буряка? *(Борщ)*
26. Який фрукт називають «сонячним» символом Закарпаття? *(Виноград)*
27. Скільки областей має Україна? *(24 області та АР Крим; місто Київ має спеціальний статус.)*
28. Який український поет був художником? *(Тарас Шевченко)*
29. Яка рослина стала символом незламності українців? *(Соняшник — один із сучасних символів; також калина є традиційним символом.)*
30. Як називається День Незалежності України? *(24 серпня)*

Фінал « Одне слова-одна Україна»
Педагог:
Ми почали сьогоднішню зустріч із питання:
«Яким одним словом ви можете описати Україну?»
Тепер я хочу поставити це питання ще раз.Але після всього, що ми сьогодні почули та згадали,назвіть **одне слово**, яке для вас сьогодні означає Україну.
(Студенти називають слова.)
Педагог узагальнює:

Воля.	Мова.	Єдність.
Гідність.	Дім.	Майбутнє.
Сила.	Свобода.	

V. Підсумки

Мурогіна Наталія

Журі підраховує бали. На екрані — таблиця:

Нагородження. Оголошується команда-переможець. Можливі номінації:
🏆 **«Найкращі знавці українського слова»**
🎤 **«Найкращий пояснювач»**
🧠 **«Найкмітливіший учасник»**
🇺🇦 **«Знавець української культури»**
⚡ **«Найшвидша реакція»**

Педагог:
Сьогодні ми не просто грали. Ми говорили про те, що робить нас українцями. Про слова.Про історію. Про людей. Про культуру.Про пам'ять.Про гідність. Мова живе доти, доки нею говорять. Тому нехай у новому навчальному році українське слово звучить у наших аудиторіях, у наших розмовах, у наших творчих роботах і щоденному житті.Нехай воно буде **вільним, сильним і гідним**.І нехай кожен із нас пам'ятає:
«Моя мова — моя гідність. Моє слово — моя сила.Моя Україна — моє майбутнє».
Фінальна заставка
На екрані:
МОВА ГІДНОСТІ
Говорімо українською.Думаймо українською.Творімо українською.
З новим навчальним роком! 🇺🇦
(Звучить фінальна українська музична композиція.)